

Polonia Maior – fontes

Łysiny

Wieś szlachecka, siedziba parafii. Najstarsza wiadomość o tej miejscowości pochodzi z 1438 r.

Źródła:

1784 r. – limitacja, ks. grodz. Wschowa 228, k. 42v, 43;

1784 r. – limitacja, Ludwik Hersztopski, ks. grodz. Wschowa 228, k. 89, 90;

1784 r. – ks. grodz. Wschowa 228, k. 116-118;

- ks. grodz. Wschowa 217 (d.), k. 211-212;

Źródła publ.: *Materiały do dziejów chłopca wielkopolskiego*, t. I, s. 449-450 nr 87 (1773 r.);

Lit.: SHGWpol. III, s. 69-71;

[1579] Wieś była własnością marszałka wielkiego Królestwa Polskiego, który płacił podatki z tytułu posiadania 11 łanów, 5 zagrodników, 14 komorników z bydłem i 16 bez bydła, owczarza wypasającego 90 owiec oraz kilku innych poddanych. Drugi dział trzymał Joachim Tostche (Thoss) siedzący na łanie, mający poddanych: zagrodnika, 3 komorników, rzemieślnika, owczarza wypasającego 25 owiec i paru innych włościan [Pawiński, s. 101].

[1619] Z działu należącego do kasztelana poznańskiego pobierano podatki od 10 i pół łana, 6 komorników, 2 komorników z bydłem, 10 kolejnych komorników, owczarza – w sumie 14 fl 24 gr; z działu drugiego, gdzie był łan uprawny i rola młynarska, zamieszkiwało 8 komorników płacących po 6 gr i 5 po 2 gr oraz 2 zagrodników, wysokość obciążeń fiskalnych zamykała się w sumie 3 fl 8 gr [Bibl. Kórnicka PAN, rękopis BKL 360, k. 123v].

[1652] Wykaz kontrybucji powtarza dane z tabeli z 1619 r. [ks. grodz., Wschowa 167, k. 113-113v].

[1692] Kasztelan poznański ze swojego działu, gdzie mieszkało 130 osób płacił *subsidium charitativum* w wysokości 260 zł; Thossowie ze swojej części, gdzie osiadło 48 osób płacili 96 zł *ofiary* [Bibl. Kórnicka PAN, rękopis BK 360, k. 120v].

[1710] Wieś należała do podkomorzego poznańskiego. Były tu dwa dymy. Drugi dział trzymała rodzina *Tosz*, gdzie był jeden dym [Bibl. Kórnicka PAN, rękopis BK 360, k. 51].

Polonia Maior – fontes

[1780] W dziale wojewody poznańskiego było 35 domostw płacących po 15 gr, natomiast w dziale rodziny Tossow było 12 domostw również płacących po 15 gr podymnego [APP, Tabela Poznań 1, k. 95v].

[1788] Podymne płacono od 59 dymów [Magazin für neue Historie und Geographie 22, Halle 1788, s. 54(67)].

Łysiny [parafia]

Jednowioskowa parafia rzymsko-katolicka w dawnej diecezji poznańskiej, archidiakonacie poznańskim, dekanacie Wschowa.

Kościół p. w. Wszystkich Świętych wspomniany w księdze uposażeń diecezji z 1510 r. Wizytowany w 1610 r., określony jako murowany. Wówczas prawa kolatorskie miał Łukasz Opaliński, kasztelan poznański.

Z parafią były powiązane kościoły w Tylewicach (od 1447), wsi w 1610 r. należącej również do Łukasza Opalińskiego oraz w Wygańczycach. Ten ostatni, wspomniany w *liber beneficiorum* z 1510 r., w okresie reformacji pozostawał w gestii protestantów. Odzyskano go dopiero na mocy wyroku Trybunału Koronnego (Piotrkowskiego) z 1 maja 1719 r.

Do uposażenia parafii należały 2 łany ziemi, ogród, 4 zagrodników.

O szkole krótko wspomniano w wizytacji z 1610 r. Rektora utrzymywał pleban, natomiast chłopci na św. Jana Chrzciciela oraz Boże Narodzenie byli zobowiązani do dawania mu naturaliów w postaci bochenków chleba. Wizytacja z 1737 r. o szkole już nie informuje.

Lit.: Łukaszewicz J., *Krótki opis historyczny kościołów parafialnych*, t. II, s. 306-307; Nowacki J., *Dzieje archidiecezji*, t. II, s. 442; *Corpus Inscriptionum Poloniae*, t. X, z. 2, s.442;

[plebani]

1438 r. – Maciej, komendarz [Nowacki J., *Dzieje archidiecezji*, t. II, s. 442];

1447 r. – Maciej, zarazem pleban w Tylewicach, rezygnacja [Nowacki J., *Dzieje archidiecezji*, t. II, s. 442] (s.v. Tylewice);

1566 r. – Jan Halier, prezenta [Nowacki J., *Dzieje archidiecezji*, t. II, s. 442];

1753 r. – Józef Kuhn [ks. grodz. Wschowa 139, k. 102] (jego autograf);